

Okkara partur liggur ikki eftir

- Nú má tíðin verða komin, at ábøtur verða framdar, sum lætta um tær alt ov stóru byrðar, sum verkamannafjöldin í dag knógvar undir. segði Karl Johansen, formaður í Havnar Arbeidsmannafelag, í 1. mai røðu síni

Eg skal vegna Havnar Arbeidsmannafelag bjóða tykkum øllum at vera væl-komin til hetta 1. mai dags-haldið á Vaglinum í dag.

Tøkk til tykkum, sum hava játtað at flyta fram røðu og eina serstaka tøkk til tykkum í Havnar Horn-orkestri, sum altíð eru fús til at seta tykkara serliga dóm á dagin.

Røðararnir í ár verða Jó-annes Eidesgaard, lands- stýrismaður, Óli Jacobsen, landsstýrismaður, Petur Skeel Skarðsa, arbeids- maður, og eg sjálur.

Eg skal sum sagt fyrst loyva mær at siga nøkur orð.

Aftur í ár er høvi hjá verkafólki um allan heim at fylkjast fyrri at halda altjóða arbeidaradagin, 1. mai.

Á einum slíkum degi nýta kvinnur og menn høvið til at siga júst sína hugsan um tey víðurskipti, sum eyðkenna samstíðina í samfelagi, tey eru sett at virka í.

Sprottin úr einum rætt- simum hugsjónarligum neista birtist fyrri 80 árum síðan her á landi stríð verka- mannsins fyrri betri korum og einum meira rættvísnum býti av samfelagsins virð- um.

Og tá tú sum fakfelags- formaður í dag lítur at støð- uni í føroyska samfelag- num, nú vit skriva 1. mai 1995, mást tú ásanna, at stríð verkamannsins ikki er minni viðkomandi í dag, enn fyrri 80 árum síðan, tí stríðið fyrri vanligu uppi- haldinum í gerandisdeg- num hjá føroysku verka- fjöldinum hevur ongantið ver- ið meira herskið enn júst í hesum døgum.

Dag og dagliga verða vit mint á ta syndarlugu støðu, vit sum samfelag eru í, við at hoyra um tey alt ov mongu, sum verða noydd at stinga í sekkir og flyta burtur frá húsi og heimi.

Bara teir fyrstu triggjar mánaðirnar í ár hava ikki færr enn 202 fólk mynstrað av skúttum Føroyum.

Hesi, eins og alt ov mong aðrenn tey, vórðu noydd at ásanna, at ikki var førning- urin nóg mikil til at standa í móti hvassa svørði samstíð- arinnar við.

At byrðarnar alsamt verða tyngri, jú færr vit verða um at bera tær, tykist ikki at elva til nakað sam- vitskubít hjá okkara fólk- valdu umboðum.

Vit kunnu av røttum spyrja, hvussu vanligi fø- royngurin skal kunna megna at halda fram, tá hes- in viku eftir viku, mánað eftir mánað onki annað hevur at síggja fram til, enn

eina tóma lönarkonto og eina ørgrynnu av trupul- leikum, sum hann ikki dugir at síggja sær nakran møg- leika at vinna á.

Tey, sum út frá givnum lyftum frá bæði politikarum og kónum bankafólki tóku avgerð um at seta fótur undir egið borð, rinda nú fyrri hús síni, ikki bara eina- ferð, men fleiri ferðir.

Og ikki minni vert er at leggja sær í geyma, at hetta eru fólk í bestu árum, sum flyta heiman og fleiri av hesum fyrri kanska ongantið at venda heim aftur á klett- arnar.

Køn fólk innan peniga- heiminn hava fleiri enn eina- ferð sagt okkum, at vit við figgarorku okkara ongan möguleika hava fyrri at gjalda alla okkara uttan- landsskuld aftur, og tó sær út til at politikararnir heldur enn at víðurkenna sær henda veruleika, ikki aftur seg við at leggja avgjöld oman á avgjöld á lönina hjá fólki, tí skatta- og avgjalds- trýstið er nú so stórt, at sjálvt í londum, sum vit knnu meta okkum saman við, hevur valla nakar so lítið eftir at tjón, hann hevur arbeitt fyrri, sum Palleba og Marsanna hava eftir her á hesum klettum, og tað tyk- ist sum tey ráðandi held- ur enn at byggja upp aftur tað álít, sum av røttum átti at verið tað, sum gav fólkinum áræðið og vónina um fram- burð, – vilja bróta niður tað sindrið av sjálvsáliti, sum enn er eftir í okkum.

Ja, vildi ein verð for- gjörður, kundi ein freistast at hildið, at tann politikur, sum stungin verður út í kortið, júst hevur til enda- máls at fáa so mong sum til- ber at flyta. Tí við hesum høga skatta- og avgjalds- trýsti gera okkara politikar- ar veruliga lívið trupult hjá fólki.

So trupult, at í mongum føri verður sjálur grund- vøllurin undir lívsáskodan vanligu føroyingsins lagdur í skeljasor av einum køv- andi hjálparloysi, sum tey kenna av at verða noydd frá tí húsi og heimi, tey vóru góð við.

Tí sjón gongur fyrri søgn. Tað, sum fer fram í okkara samfelag í dag, er onki minni enn ein mergsúgving av teimum, sum longu framanundan onki hava at lata av.

Alt hetta vita tey, sum buktina og báðar endarnar hava, og ein freistast at spyrja seg sjálfvan, hvat tað er, verkamannafjöldin skal vænta av hesum fólkinum, tí hesi hava nú tósáð um sanering og sethúsaløysn í

so langa tíð, at tú satt at siga ert heilavaskaður av øllum hesum, og sum finnur í talvi verður verkamannafjöldin í Føroyum offrað í einum marghátligum leiki, sum telvdur verður í skýmaskot- um, bert við tí eina enda- máli at tey, sum telva, kunnu lata tíðina arbeida fyrri seg til egið gagns og fyrimunar.

Eg kann í hesum saman- hangi ikki lata vera við at nevna kenda sjónleikin »Heygadrangur«, sum við landskendum leikarum fyrri fullum húsum varð sýndur í fleiri mánaðir niðri á par- nassinum á Hotel Hafnia.

Her kundi tann, sum fylgdi við gongdini í leikin- um og hevði kunnað seg við handritið, síggja, hvussu menn, – sum við beráðum huga høvdu lagt so stórar og kravmilar byrðar á herðar Pallebas og Marsannu, so at tey í dag aka á knønum, – sýna leikkynstur á høgum støði.

Og tá seinasti partur av hesum marghátliga leiki var leiktur og tjaldið fyrri seinastu ferð varð drigið fyrri, kundu nakrir av teim- um, ið leikt høvdu í einum sjálvsøknum rúsi lata champagnupropparnar gjella. – Tí hetta hevði verið ikki eiti á leikur, her høvdu leikarar fingið hægri sam- sýning fyrri sín leiklut, enn fleiri av mætastu sjónleikar- um úti í víðu verð.

Men frá áhoyrarunum hoyrdust eingi hurrá róp, ongir lógvabrestir.

Tí eftir sá vanligi føroy- ingurin við einum ringum smakki í muninum og eini kenslu av at hesin leikur als ikki svaraði til handritið.

Tí sjálvt um ein skuldi hildið, at tað í einum demo- kratiskum samfelag við grundlógini var ein sjálv- sagdur lutur, at rættvísi móti øllum borgarum land- sins varð sett í hásetið, av- dúkaði sjónleikurin á par- nassinum meira enn nakað annað hjálparloysið hjá tí vanligu føroyinginum, tá tað snýr seg um revsiverd víðurskipti, sum verða framd, – ikki, sum tað hevur verið ført fram móti land- sins stýri, – men móti fólki- num sjálvum.

Og so væl komu fleiri av leikarunum frá síni leikskrá, at teir eru farnir undir at framføra ein nýggjan leik, sum kallast »Skálafjall«. Og hvussu endin á hesum leiki verður er neyvnan torført at gita sær til.

Sokallaða bankamálið hevur eisini nú í rúma tíð elvt til rættuligt kjak millum manna her á landi.

Vit eru lumpaðir fyrri eina

milliardaupphædd, siga okkara klóku politikarar. Hesi, sum altíð vistu betur enn nakar annar, hvat tænti tí føroyska samfelagnum best og sum tí ongantið vildu lurta eftir ráðum frá teirri ráðgevandi nevndini fyrri Føroyar, sum ferð eftir ferð kom við ávaringum. Ja, hesi somu, sum hava staðið við róðrið og kollisigt ta føroysku skútuna, halda nú saman hendur og siga: góða mamma, tað vóru ikki vit. Tað vóru danir við Richard Mikkelsen og Den Danske Bank á odda, sum hava á- byrgdina.

Onki trúgvi eg, at tað er neyðugt at fara langt út um landgrunnin fyrri at staðfesta nakra ábyrgd av tí skila- loysi, sum elvt hevur til ta vanlukku støðu, sum í dag valdar her á landi.

Og teir kunnu kanna bankamálið út í æsir so nógv teimum lystir. Tað einasta, Palleba og Marsanna fáa burtur úr øllum hesum, er at tað verða tey, sum koma at gjalda røknungina fyrri kann- ingina.

Fyrri gott og væl tveimum árum síðan ássannaði land- sins myndugleikar enn eina- ferð, at skuldu teir tálma út- reidslur landskassans varð neyðugt við enn strangari tiltøkum.

Í hesum sambandi vóru teir rørandi samdir um at fara inn og broyta lógina um frítíð við lön. Og hóast øll fakfelag í landinum mótmæltu hesi skerjing av lóg- arbundna rætti lönakara- anna, varð við lóg ásett at stytta frítíðina við 4 døgum og at lækka frítíðarprosent- ið tilsvarendi.

Nú samráðingarnar mill- um fakfelagini hjá alment lönnum og landsstýrið í ár vóru loknar, varð gjørt kunnugt fyrri øllum landsins borgarum, at landsstýrið við sáttmála uttan um frítíðarlógina gav teimum al- ment løntu nakrar eyka frí- dagar.

Fyrri mær kunnu tey kalla hesar frídagar tað tey vilja, men í minari verð hevur so landsins stýri (uttan iva eftir teirra egna tykki sera hegn- isliga) uttan fyrri lógina latið einum lönakarabólki fingið frídagar aftur, sum við lóg vórðu fráteknið okkum øll- um í 1993, ongini ivi um tað.

Eg dugi illa at síggja ann- að enn at landsstýrið og tey, sum aftan fyrri tað standa, við hesi semju hava verið við til at framt eitt vanbýti móti einum parti av lönka- rarafjöldini.

Tí hvat við verkamann- inum? Hvat við teimum, sum dagliga stríðast á tí pri- vata arbeidsmarknaðinum? Hava tey ikki somu rættindi til frítíð við lön, sum aðrir samfelagsbólkar í landin- um? Eg spyrji bara.

Havnar Arbeidsmannafel- lag segði ikki upp sáttmálan við arbeidsgevararnar í ár. Tað var tó ikki tí at arbeids- maðurin og arbeidskvinn- an, sum í dag eru ringast fyrri í samfelagnum, ikki høvdu eina lönarhækking uppi- borna. Tí tað høvdu tey so ruddiliga.

Men hetta varð gjørt út frá tí víðurkenning, at samfe-

lagið alt er í eina svárra bú- skaparligari kreppu og valla hevur nakar upp gjøgnum tíðina sýnt størri ábyrgd fyrri samfelagnum og teimum fyrirteytum, sum í samstíðini eru, enn júst arbeidsmaður- in og arbeidskvinnan.

verkamannafjöldin í dag knógvar undir.

Her býr gott verkafólk í einum góðum landi.

At gera tað gott hjá teim- um at liva og virka í, átti al- tíð at ligið frammarlaga í huganum hjá teimum, sum skapa skulu karmarnar und- ir trivnaði og framburði fólksins.

At ívast í lutteku okkara kann ikki verða nøkur und- anførsla, tí vit hava til allar tíðir próvað, at okkara part- ur liggur ikki eftir, og uttan okkara lutteku var als onki samfelag til.

Við tøkk til tykkum, sum lýddu á ynski eg framhald- andi góðan 1. mai og eitt gott summar.

Takk fyrri!

Karl Johansen

DEKK - DEKK - DEKK

Tey vælumtókta lágprísdekkini eru aftur á goymslu í flest øl. um støddum, bæði vulkaniserað og nýggj. Verða monterað ókeypis.

P/F PIRATDEILIR
Tlf. 11655

Frá Billardfelag Fuglafjarðar

Aðalfundur
verður
hóskvöldið 18.05., kl. 19
í hølum felagsins

NEVNDIN

Barna- og ungdómstelefonin
hjá Barnabata/Reyða Krossi svarar mánaðag frá
kl. 16–18. Tlf. 10645.